

## מראי מקומות - יבמות

### פד.

#### א. ואמר שמואל, לא קדושין בתמורה, וכו'

הק' הערוך לנה, למה הוצרכה הגמ' להביא הק' דשמואל הכא, הרי לכאור' הראי' היא מהמשנה גופא, אפי' בלא ביאורו. ותי' דאיכא מ"ד בבכורות (מה). דחשיב אנדרוגינוס לבעל מום, וא"כ הי' אפשר לומר דלעולם אנדרוגינוס זכר הוא לר"א, והא דלא קדוש, משום דהוי כבעל מום שקדם מומו להקדשו, ולא נחית עליו קדושת הגוף, להכי מייתי הא דשמואל, דלא קדושין בתמורה קאמר, וא"כ ע"כ לאו משום בעל מום קאמר, דהא בעל מום קדש בתמורה, אע"כ דאינו קדוש משום דחשיב לי' כברי'.

#### ב. חברו עלי תלמידיו כתרנגולים ולא הניחוני ללמוד אלא דבר א' וכו'

הק' הערוך לנה, וכי דרך צדיקים למנוע טוב מבעליו, ולהחדיל מללמוד תורה. ותי' ע"פ הא דאי' בקידושין (נב), דכשמת ר"מ, אמר ר' יהודה לתלמידיו שלא להניח לתלמידיו ר"מ ליכנס, משום שבאים לקפחו בהלכות ולא ללמוד תורה. ולכן י"ל דחששו דכיון דרבי בא מביהמ"ד אחר, א"כ י"ל דלקנטר בא, ולכן לא הניחוהו ללמוד. ומה שהניחוהו ללמוד דבר זה, ביאר הער"ל דכל החשש הי' מיוסד אהא דחששו דאולי אינו דורש "את" ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח, ולכן הי' שייך ליכנס כדי לקנטר. ולכן היו צריכים להוכיח לו דשפיר דרשי' מלת "את". וע"ש שביאר ע"פ הסוגיא לעיל בעמוד ב' הא דמוכח מדין זה דאנדרוגינוס חייב עליו כזכר, דע"כ דרשי' "את".

## יש מותרות

#### ג. ואלו אסורות לאלו ולאלו

פי' הריטב"א, דמה שנקט אסורות מעיקרא, אע"פ דבריש מתני' אמרי' תחלה מותרות לאלו ולאלו, היינו משום דבמותרות לאלו ולאלו לא פריש מידי, רק קתני דשאר כל הנשים מותרות לאלו ולאלו. אבל בבבא קמא נקטי' מותרות לאלו ולאלו מעיקרא, משום דניח"ל למנקט התירא מתחלה.

#### ד. חלל שנשא כשרה ויש לו אח כשר

פרש"י, שנתחללה בביאת חלל, כדכתי' וכי תהי' לאיש זה. והק' רעק"א, הא מבואר לעיל דלא ילפי' מקרא זה, דהא לא נחשב זר אצלה, כיון דמותרת לו, אלא ילפי' מהיקש זרעו לו, מה הוא עושה זרעו חללים, אף זרעו עושה זרעו חללים, והניח בצ"ע. והערוך לנה כ' ליישב ע"פ מש"כ במקום אחר, שנח' המשנה והברייתא אם בעין זר אצלה מעיקרא כדי לפוסלה [ע"ש מש"כ בדעת הרמב"ם], דהמשנה ס"ל דלא בעין זר אצלה, וא"כ י"ל דרש"י כאן, דבא לפרש מתני', שפיר ילפי' מקרא זה דנפסלה.

#### ה. ואלו מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן, כ"ג

##### שקידש את האלמנה, ויש לו אח כהן הדיוט

כ' בשו"ת אביר יעקב (סי' י', וכן אי' בערוך לנר לעיל כו). דמכאן ראי' לדעת הרמב"ם, דס"ל דקטלנית מותרת במקום יבום, ודלא כדעת החכם צבי (סי' א'), דהא כאן מיירי באשה שמתו ב' בעליה, ומ"מ אמרי' דמותרת ליבמה [וקו' זו למ"ד מזל גורם, דלמ"ד מעיין גורם, לא שייך כן באירוסין, וכדאי' לעיל] (ומשמע דס"ל דדוחק הוא לומר דמתני' רשב"ג דס"ל דבעינן ג' פעמים, דלא כרבי, ובפרט דקיי"ל כרבי, ועדיין צ"ע בזה). וע"ע בדובב מישורים (א), ע"ה, בשולי המכתב) דהאריך ביישוב קו' זו, וע"ש שכ' לצדד דכיון דהכ"ג עבר עבירה בקידושין לאלמנה, א"כ אף דודאי אינו חייב מיתה בשביל זה, אבל מ"מ שפיר יש לתלות מיתתו בעוונתו, וא"כ י"ל דאי"ז בכלל הדין של קטלנית כלל.

#### ו. ושאר כל הנשים מותרות לבעליהן וליבמיהן

ע' בריטב"א שהביא מה דאי' בירושלמי דמכאן נראה דרבי כלל כללים, דהיינו דלאו דוקא אמרי' דשאר כל הנשים וכו', דהא ודאי איכא עוד הרבה דאינן מותרות ליבמיהן אף שמותרות לבעליהן, וכן להיפך.

#### ז. שניות מד"ס וכו'

יש לע', מה ששניות אסורות, האם הן בגדר ערוה מדרבנן, או סתם איסור, ואינן בגדר ערוה. וע' בחי' ר' שמואל (סי' ד') באריכות בנדון זה, הביא שם בענין מי שקידש שני', אם קידשה אחר אח"כ אם תופס קידושין בה, דאי אמרי' דמדרבנן ערוה היא, א"כ נמצא דמדרבנן לא תפסי בה קידושין, וא"כ ממילא פנוי' היא, ותפסי בה קידושי שני. ואע"פ דודאי מדאורייתא מקודשת לראשון, אבל כיון דמדרבנן אינה מקודשת, ממילא מדרבנן תפסי בה קידושי שני. אבל אי אמרי' דהוי איסור בעלמא, ולא בגדר ערוה מדרבנן, א"כ לא עדיף מחייבי לאוין, דקיי"ל דאם א' קידש אשה שאסורה לו בלאו, הדין הוא דקידושין תופסין בה [דלא כר"ע], ואם בא אחר וקידשה אינה צריכה גט ממנו. וע"ש שהביא מהאור שמח (יבום ב, יז), שהביא מהבשמים ראש (רע"א) דמה דיבום אסור בשניות, היינו משום דגוזרין ביאה ראשונה אטו ביאה שני', וכמו בחייבי לאוין. אבל האור שמח חולק עליו בזה, וכ' דאי"צ לזה כדי לפרש למה שניות אסורות ליבום, אלא אינה מתייבמת משום דערוה היא, וכמו דערויות אינן מתייבמות, כן שניות אינן מתייבמות, רק שצריכות חליצה משום דמדאורייתא מתייבמות, אבל עכ"פ אי"ז משום גזרה אטו ביאה שני'. וכ' ר' שמואל דלכאור' זה תלוי בחקירה הנ"ל, האם שניות אסורות בתורת ערוה דרבנן, או הוי איסור בעלמא, דדומה לחייבי לאוין.

המשך בעמוד הבא

## מראי מקומות - יבמות

### פד. (המשך)

רוצה לחוב בנכסיו, ולכן שפיר יש לה הנצ"ב.

#### י. ולא פירות

ע' בחזון איש (אה"ע ע"ט, י"ג), שדייק מדברי הרמב"ן כאן שאינו אוכל פירות לכתחלה, כיון שאינו חייב בפרקונה, וע"ש בהמשך דבריו, דמ"מ רשאי ליטול הפירות בעל כרחו, ואי"ז גזל משום דלאחר שנטלם נעשה שלו מקנס חכמים, ע"ש בדבריו.

#### יא. והא כולה פרקין עשה ולא תעשה

##### הוא, ולא אתי עשה ודחי לא תעשה

פרש"י, דהמקור לזה הוא מהא דכתי' ועלתה יבמתו השערה. וכ' הרשב"א דאינו מחוור, דהא אתותב ההוא טעמא, אלא טעם הדבר הוא משום דגוזרין ביאה ראשונה אטו ביאה שני', וכן הק' רעק"א, והניח בקו'. ות' הקרן אורה דס"ל לרש"י דמשמע דסוגיין ס"ל דבאמת מדאורייתא היא דאינה עולה ליבום, דאי משום גזרה, א"כ לא הי' שייך לצדד לחלק משום דנשואין ראשונים מפילין, דסכ"ס איכא לאו בביאה שני'. אבל אם מה שאינו עולה ליבום הוא מדאורייתא, א"כ י"ל שיש מקום לחלק בזה.

#### ח. אין לה לא כתובה וכו'

כ' הרמב"ן דלענין הזכויות שיש לבעל באשתו, כגון מציאתה ומעשה ידי' וכדו', לא תנן במתני' לענין אם יש לו זכויות באלו בשני'. וכ' שיש לדון בזה, דאיכא למימר דכיון שהיא מרגילתו, א"כ ודאי יש לקונסה שלא תהי' מציאתה לה וכו', ומצד שני י"ל דאמרו שלא יהי' לו דברים אלו, כדי שתהי' כזונה אצלו. והביא מהתוספתא דהדבר מפורש, דלענין אלמנה לכ"ג וכדו', הרי היא כאשתו לכל דבר, ומציאתה שלו. אבל לענין שניות אינו כן, ואינו זכאי במציאתה ובמע"י. אולם ע"ש שהביא מהירושלמי להיפך, ע"ש.

#### ז. אין לה לא כתובה, וכו'

כ' רש"י דגם נכסי צאן ברזל אין לה, דהיינו שאין האיש צריך להחזיר לה הנכסי צאן ברזל שהכניסה לו, משום דהוה חלק מתשלומי הכתובה, והרי קנסוה שלא לגבות כתובתה. אולם ע' בפיה"מ להרמב"ם שכ' שיש לה נכסי צאן ברזל, וכ' הנמוקי יוסף (כז. בדפי הרי"ף) שכן הוא דעת הרי"ף. וביאר הנ"י דעת הרי"ף והרמב"ם, דכיון שהוא נותן לה הנכסי צאן ברזל מדעתו, הו"ל